

KésőDÉLUTÁN

Fekete autó lassít a város egyik elhanyagolt panelrengetegében, majd lefékez egy hosszú épület előtt. A kocsiból a negyvenes évei elején járó, jó kiállítású, elegáns, kopaszodó férfi száll ki. Mielőtt elindul a lépcsők felé, végigjártja szemét a csillogó kocsin, majd a lerobbant házon. Tekintete megpihen a második emeleten. Mállik a vakolat, fut át az agyán, aztán a lépcsőre lép, melyet pókhálóként szőnek be a repedések. Csöngetésére a bejárati ajtó berregve nyílik, a lakásajtóból pedig Gyula kerek feje bukkan elő.

– Hát megjöttél! – csillog Gyula szeme. – Kerülj beljebb!

– Szia – szólal meg fásultan a fiatalember. Kezet fog Gyulával. Gyula nyugdíjas korú, szintén kopaszodó férfi, jóindulatot sugárzó megtört arcán széles mosoly ül. – Hogy kiöltöztél!

– A tiszteletedre. Hisz olyan ritkán látlak – mondja Gyula, és bár megjegyzését a fiatalember rosszállásként is felfoghatná, a neheztlenségnek halvány árnyalatát sem fedezi fel Gyula hangjában.

A fiatalember cipője orra, majd lábujjai segítségével húzza le a cipőjét. Amikor a szőnyegre lép, szúró fájdalmat érez. A gyér fényben apró kavicsokat vesz észre a szőnyegen, amik tűként ütnek át a zokni vékony anyagán. Már legutóbb is feltűnt neki, hogy a szőnyegen apró kövek hevernek, mintha szándékosan hintették volna őket szanaszét az előszobában. Lelki szemei előtt végtelen tengerpart jelenik meg, nagyszemcsés homokon lépdel, a kagylótörmelék kellemesen éles szúrással mélyed a bőrébe.

Tisztában van vele, hogy Gyula a folyosót ritkán porszívózza, és a levetett lábbelikről hullnak le a cipőtálpak apró réseibe szorult kövek és kavicsok. A körforgásban levő kavicsokra gondol, amik a legkülönfélébb lábbelik talpán járják be a világot, és egyesek Gyula előszobájában végzik.

Gyula az előszobát porszívózza a legritkábban, pedig itt gyűlik össze a legtöbb kosz, és itt lenne legszembetűnőbb a változás. Se műanyag lap, se cipőszekrény nem fogja fel a piszok továbbterjedését és a lábbelik mozgását, egyszerűen a szőnyeg széle szolgál cipőtárolóként, néha még az sem. Gyula azokra a látogatókra sem szól rá, akik magukon hagyják a lábbelijüket. Ezt a nagyvonalúságot, ami a tisztaság rovására megy, a fiatalember képtelen felfogni és elfogadni.

– Mit keresel a szőnyegen?

– Egy kavics esett le a cipőmről – feleli a fiatalember.

– Van ott kavics bőven. A porszívóm döglődik, csoda, hogy még nem lehelte ki a lelkét. Ha bekapcsolom, két percig bírja, aztán egyszerűen túlforrósodik és kikapcsol. Ami-

kor szusszan egyet, újra bekapcsol. Ha meghallom a bűgást, eszeveszetten rohanok, hogy nyakon csípjem, hátha sikerül egy kicsit haladnom.

A fiatalember bólogat. Elképzeli az idős férfit, ahogy otthagy csapot-papot, amint meghallja a felbűgő hangot, és egy-két percig előre-hátra hajlong, hogy egy foltnyi szőnyeg tisztább legyen. Az elképzelés mosolyt csal az arcára.

– Vagy berakom a szekrénybe, és másnap állok neki újra – mosolyog kínosan Gyula.

– Jócskán eltarthat ezzel a rozoga porszívóval – enyhül meg a fiatalember hangja, amikor megpillantja az ajtó mögé becsúsztatott készüléket.

– A nappalit porszívózom a leggyakrabban, aztán a háló kerül sorra, de a folyosóra, főleg a lakásajtó előtti részre sose marad időm vagy energiám – sóhajt Gyula.

– Nem azért mondtam. Csak leesett egy kő a cipőmről – mentegetőzik a fiatalember, miközben ujjai közt a követ morzsolja. – Kidobom – mondja, és elindul a konyhába.

– Percenként kikapcsolódik – ismétli magát Gyula.

A fiatalember újabb és újabb apró, szúrós kavicsra lép. A lakás talaját borító kavicsok küszöbökön átnyúló szövetséget alkotnak, az egyik szoba parkettáját és szőnyegét borító szemcsék átkerülnek a lakás tiszta részébe, és mire a koszos részekkel végez az ember, a tiszta részek ismét tisztításra szorulnak. Ebben a lakásban a takarítást illetően az ember nem dőlhet hátra elégedetten a székében, nem járhatja át a tökéletesség érzése. A porrétegek, és újabban a kavicsrétegek is növekednek. Ez nem volt mindig így. Régen még működött a porszívó, és volt, aki alaposan átporszívózott minden zugot. Nemcsak a nyílt tereket, hanem a sarkakat és a fedett részeket is. Orrában érzi a szőnyegápoló szer illatát, és látja magát, amint a tiltás ellenére átfut a nedves szőnyegen.

Gyula arról igyekszik meggyőzni a fiatalembert, hogy a porszívó előregedése okozza a fennálló állapotokat, de mindketten tudatában vannak annak, hogy évek óta nem érintette a tárgyakat női kéz.

A konyha gyér fényében a linóleumon üvegszilánkok csillognak. A balkon lehúzott rolója és a behúzott függöny erősen megsűri a kívülről betörni igyekvő fényt. Gyula így védekezik a világosság vagy a nemkívánatos tekintetek elől.

A fiatalember a tenyerébe vesz néhány szilánkot, majd a szemetesbe dobja.

– Pár hete eltört egy pezsgősüveg a balkonon – szabadkozik Gyula. – Pára képződött rajta, és kicsúszott a kezemből.

A fiatalember arra gondol, hogy Gyula bizonyára nem nyughatott, és ki-be járkált a konyhából a balkonra. Nem érti, honnan ez az izgatás. Csak akkor ilyen nyughatatlan, amikor van nála valaki, egyébként visszavesz a tempóból. Ha társasága akad, felvillanyozódik, és hol a kolbászból vág egy szeletet, hol az üdítőket veszi be. Vagy csak úgy ki lép a balkonra, megszokásból, egy-egy lélegzetvételre. A kisebb-nagyobb szilánkok ilyenkor a papucs talpához szegődnek. A konyha talaját hamarosan szilánkok borítják, aztán a szilánkok a beljebb fekvő helyiségekbe is eljutnak, és szépen lassan nem lehet zokniban közlekedni a lakásban, mivel a padlót megrohamozza a szilánkok hada.

– Vegyél fel papucsot! – szólal meg Gyula. – Vagy vedd vissza a cipődet!

A fiatalember legyint.

– Se söprűm, se lapátom, porszívózni meg nem lehet. Négykézláb próbáltam felszedni a szilánkokat. A szemem se a régi – motyogja Gyula.

A fiatalember tudja, hogy a szilánkok sokáig szerves részét fogják képezni a lakásnak. A szemetes zacskóként használt bevásárlószatyrok már az üzletből hazafelé jövet kiszakadnak, és a szilánkok sok esetben kiszabadulnak a zacskó résein, és a konyhában ragadnak. Hosszú időnek kell eltelnie ahhoz, hogy mind a kukákban landoljon.

– Mit iszol? – kérdezi Gyula. – Sört, bort, pálinkát?

– Tudod, hogy nem iszom.

– De a gyümölcsleveket csak szeretted – mosolyog Gyula, és három dobozt tesz az asztalra.

A fiatalember hosszasan böngészi a dobozok feliratát, majd tölt.

– Folyton gennyezik a sebem – szólal meg Gyula. – Naponta ötször cserélem rajta a gézt.

A fiatalember bólogat.

– Mielőtt elaltattak, azt hittem, nem ébredek fel. Beszari alak vagyok. Azt hittem, ha kés alá fekszem, nekem annyi. Elbúcsúzhatok az élettől, Gyula, mondtam magamnak naponta többször is.

– Ne beszélj így, kérlek! – emeli meg a hangját a fiatalember. – Nem szeretem az ilyen hozzáállást. Azt kell mondani, hogy felébredek, és új lendülettel folytatom az életet. Fájdalmak nélkül.

Mindig is önsajnáló voltál, gondolja magában.

Gyula maga elé néz, mintha nem is hallaná a fiatalembert, és folytatja.

– Úgy gondoltam, hogy nem ébredek fel. Nem tudtam bizakodni. De most már tele vagyok életvidámsággal.

– Látom – feleli a fiatalember, és enyhe kétkedés fut át az arcán.

– Most már bizakodva nézek a jövőbe – simogatja az asztal lapját Gyula. – Vannak terveim. Új projektek. Még el akarok készíteni pár tervrajzot.

– Így legyen – szólal meg a fiatalember közömbös hangon.

– Felépítünk még pár házat! – vigyorog Gyula.

– Azt az óvodát mindenképp – mondja a fiatalember, majd a vécé felé biccent. – Mindjárt jövök.

A vécéhelyiség illatos, de piszkos. A vécé karimáját halványbarna foltok pöttyözik. Három illatosító lóg a kagylóba, mindből sűrű zöld lé folyik, és fertőtlenítőszerből sincs hiány. A fiatalember a kezébe fog egy-egy flakont, mindegyik nehéz, egyik sincs felbontva. Vagy egyszerre fogytak el, vagy a megfelelő kézre várnak. Könnyebb felbiggyeszteni három illatosítót, mint alaposan átsimogatni a vécékagylót, rongyra vagy szivacsra rakni a tisztítószeret és a kagyló fölé hajolni vagy netán letérdelni a vécé elé. Ráadásul undorító, megalázó feladat.

A fiatalembert a páraelszívó is taszítja. Ormótlan és zsíros, és már fiatalkorában sem működött a rendeltetésének megfelelően. Most is mintha a szomszéd vécéjéből áramlana át az elhasznált levegő.

Miután megnyomja az öblítő gombot, erőteljes illathullám tölti be a helyiséget.

– Azt hittem, hogy nem fogok felébredni – ismétli meg Gyula, amikor a fiatalember kilép a vécéről.

– Már mondtad – sóhajt a fiatalember.

– Isten bizony azt hittem – folytatja Gyula. – De most már bizakodóbb vagyok. Most is feküdnöm kéne, de mondtam magamnak, Gyula, nem engedheted el magad. Erőt kell vinned magadon.

A fiatalember bólint.

– A mellettem levő ágyon egy férfi feküdt, be nem állt a szája! Elviselhetetlen volt. Egy perc nyugtom sem volt tőle. Amikor bejött a felesége, nagyon megörült, hogy a férjének végre lett beszélgetőpartnere. Hál' Isten, hogy itt van, csapta össze a kezét. Tegnap húszpercenként telefonált, mindenről beszámolt, majd' megbolondultam tőle. Most meg én fogok megbolondulni, gondoltam magamban. Mire mütik magát, kérdezte a férfi. Vas-tagbélre, feleltem. Két haveromat is arra mütötték, mindkettő teljes rokkant lett. De ezt elmondta napjában vagy százszor. Gondolhatod, milyen öröm volt hallgatni!

A fiatalember bólogat. Most meg én fogok megbolondulni, gondolja.

– Nyolc osztályt se végzett, de mindenkinél bölcsőbbnek tartotta magát. Kiokosította a nővéreket, de még az orvosokat is. Azt mondta nekem, hogy maga többé egy napot se fog dolgozni.

A fiatalember sóhajt.

– Érted? Ilyen pozitív volt! Aztán találkoztam egy nénikével, aki azt mondta, hogy ez itt kész vágóhíd, úgy metszik fel az embereket, mint a disznókat.

A fiatalember nagyokat hallgat, bólint.

– Én nem akarok olyan lenni, mint az apám – folytatja Gyula. – Ha változatosságra vágyott, jobb nem jutott eszébe, csak a kórház. Minden áron kórházba akart menni. És mindenkit megmozgatott, hogy bemehessen. Kihívta az orvost, hogy vizsgálja meg és utalja be. Minden rendben, tata, mondta neki a doki, semmi baja, nyugodjon meg. De neki fáj. Addig-addig erősködött az apám, amíg az orvos kiírta a beutalót. Aztán minket riadóztatott, hogy szállítsuk be a kórházba. Útközben meg azt mondta, hogy milyen szép a vetés. Már zöldül. Érted? – kapja fel a vizet Gyula.

– És miért ne mondhatta volna? – kérdezi a fiatalember nyugodt hangon. – Egy beteg ember még nem vak.

– De ha valakinek fáj valamije, akkor nem a vetést nézi a határban! – csattan fel Gyula. – Hát nem a bajával van elfoglalva?!

– Attól még észrevehet dolgokat – tart ki az álláspontja mellett a fiatalember.

– Arra nem gondolt, hogy másképp szabaduljon meg a mindennapi rutintól? – kérdezi mérgesen Gyula.

– Miért nem kirándult? – rándítja meg a vállát a fiatalember.

– Mert nem tudott kirándulni. Sose kirándult. Időfecsérlésnek tartotta. Kórházba szeretett járni – magyarázza türelmesen Gyula. – Mert akkor úgy érezte, hogy törődik az egészségével.

Gyula visszatér az előbbi gondolatmenetéhez, amelyről maga tért le, de olyan hangsúllyal, mintha letértették volna róla.

– És a szobatársam húszpercenként felhívta a feleségét akkor is, amikor már ott voltam, és tudott volna beszélgetni velem is. Akkor sem hagyta őt békén. Hogy nagyon furcsa színű a vizelete. És szóljon-e emiatt az orvosnak. Vagy elég a nővérkéknak? Jól van, szólok nekik. Aztán húsz perc múlva ismét felhívta az asszonyt, hogy mégis megvárná az orvost, nem szól a nővérkéknak. Aztán megtudtam, hogy híg a széklete. Akaratomon kívül mindent hallottam. Akkor se hagyott nyugton, amikor máshoz beszélt.

– Jól van, azt hiszem, ennyi elég is volt – sóhajt a fiatalember, és arra gondol, hogy miért kell neki egy ismeretlen ember betegségéről kiselőadást hallgatnia. Hogy hónapok óta nem látta Gyulát, és ahelyett, hogy a saját életükről beszélgetnének, egy idegen férfi idegen életét ismerheti meg, annak is a legintimebb oldalát. A választ tudta: mert a saját életükről nem tudnak beszélni. És Gyula nem bírná a csöndet.

– Csak azt akarom mondani, hogy ilyen emberek is vannak – szűri le a következtetést Gyula. Aztán megnyalja a mutatóujját, lehajol, felvesz a földről egy szilánkot, a szemetesbe pöcköli, majd visszaül.

– Szóval hihetetlenül félttem, mielőtt bevittek a műtőbe – folytatja Gyula. – Azt hittem, nem ébredek fel. Meg voltam róla győződve.

– Menjünk át a nappaliba – ajánlja a fiatalember.

Régen lépett be a lakás legtágasabb és legvilágosabb helyiségébe. Oda, ahol Gyula a legtöbbet porszívózik. A szőnyeg szinte makulátlan, de az asztal üveglapján zsíros ujjlenyomatok éktelenkednek, az ablakpárkányt belepte a por, a virágok levelei közt pókháló feszül. A burjánzó növények hosszú leveleinek vége néhol sárgul, máshol elszáradt. Talán a fűtés az oka, talán az enyészet. A dolgok nem tartanak örökké.

– A kabátjai még mindig ott lógnak a szekrényben – szólal meg Gyula, mintha rájött volna, mire gondol a fiatalember. – Nem tudom, meddig várjunk rá. Visszajön-e még.

A fiatalember nem szereti ezt a témát. Nem akar hallani az anyjáról.

– A bundái a szekrényben – folytatja Gyula –, be fognak molyosodni. Vigyem el őket bizományiba? Adjam le használsruhának? Vagy a szeretetszolgálatnak?

A fiatalember hallgat.

– Ajándékozzam el mindet? Vagy egyszer még beléjük bújik?

Gyula tekintete fátyolos lesz.

– Hisz már annyi éve. Nem fog visszajönni.

A fiatalember arcvonásai megfeszülnek. Önuralomra van szüksége, hogy ne hagyja el a száját olyan megjegyzés, amit később megbánna.

– Értékes bundák – mondja elnyújtva Gyula. – Nem holmi egyszerű kabátok. Egy kolléganő azt ajánlotta nekem, hogy Gyula, keress olyan asszonyt, akire jó lenne az a sok szép kabát. Na de bundaméret szerint keressek asszonyt? – néz maga elé Gyula.

A fiatalember érzi, hogy felrobban. Feláll, és átmegy a gyerekszobába.

Gyula utána kiált:

– Csak nem mondtam valami rosszat? Én csak a kolléganő szavait idéztem.

– Mindegy, kinek a szavait idézted – fordul vissza a fiatalember az ajtóból.

– Valami rosszat mondtam?

– Dehogyan mondtál. Csak körülnézek a szobámban.

Leül az íróasztalhoz, de hirtelen felpattan. Megtapogatja a szék ülökéjét.

– Nedves bent a szék!

– Kitisztítottam – áll meg az ajtóban Gyula. – Fertőtlenítőszerrel. El se merem mondani, mennyibe került.

A fiatalember leül egy másik székre és kezébe vesz egy újságot.

– Jól van, édes fiam, magadra hagylak – fogja a jelzést Gyula, és becsukja az ajtót.

A fiatalembert mindig mellbe vágja a *fiam* megszólítás. Hiszen Gyula nem az apja. Csak egy nő köti össze az életüket, na meg a mérnöki munkájuk. A projektekről még tudnak szót váltani, de a magánéletükről és főleg az anyjáról nem. Amióta itt hagyta őket. Valakiért, aki fontosabb lett.

Leteszi az újságot, körülnéz, megemel tárgyakat. A könyvek alól előbukkan az óriási nagytű, amit az iskolai laboratóriumból vett kölcsön és sosem adott vissza. Kémia- vagy biológiaórán pillantott át először a furcsa üvegen. Amikor először fedezett fel szabad szem-

mel láthatatlan dolgokat, egyszerűen létszükségletnek tűnt egy saját nagyító, de se pénze nem volt rá, se olyan boltot nem ismert, ahol hozzájuthatna. Olyan érzés volt, mint először lemerülni a korallok közé. Egy másik világot fedezett fel.

Aztán kihúz egy fiókot. A fiók lépten-nyomon megakad egy-egy kilógó kazettában. Egykor még a rádióból rögzített zenéket, ujját a feljátszó gombon tartva, folyton készenlétben.

Egy agyagedényben sok felesleges kacat, tollak, ceruzák, ragasztó, kapcsok, elemek, legyező és még egy golflabda is. Fa- és műanyag bohócok, fából faragott teve és elefánt. Kulcsok, kulcsosomón és magányosan. Ki tudja, milyen zárhoz. Külföldi kirándulásokról megmaradt aprópénz. Kagylók és kövek valamilyen tengerpartról, ahol ők vagy valamilyen ismerősök bizonyára jól érezték magukat.

Kinéz az ablakon. A ház mögé, ahol régen még mocsár húzódott, színes játszóteret építettek, környezettudatosat, fából. Ő még rideg, kemény vastákolmányon gyakorlatozhatott. A mocsaras területen mesebeli állatfajokat keresett, mígnem egy napon megjelentek a földmunkagépek, és lezárult egy korszak. Új bevásárlóközpont és étterem nőtt ki a földből, és velük együtt eltűntek a fűben megbúvó titkok.

Bemegy a konyhába, hogy ne hagyja magára Gyulát. Legalább ilyenkor, amikor nagyritkán hazalátogat.

– Látod, ülni se tudok – mondja Gyula. – Csak az ülepem egyik felén, féloldalt.

– Látom – szól a fiatalember.

– Hat éve rettegésben élek. Amiatt, hogy mi lesz velem.

Egy kis szünetet tart.

– Azóta vagyok ilyen összetört. Amióta egyedül vagyok.

A fiatalember az ajkát rágja.

– Nagyon megnyílok előtted, és nagyon őszinte leszek. Csak egy barátom van, a nyolcvanéves János. Egyébként a mérnöktársak közül senki nem érdeklődik felőlem. Csak az ügyfelek. Lassan megszokom az egyedüllétet. Vagy a magányt? Nem is tudom. Ha van valakid, de elvonulsz, az a magány, ha nincs kitől elvonulni, az az egyedüllét – filozofál Gyula. Feláll, a szekrényben kotorász, talán megpróbálja elterelni figyelmét a témáról. Vagy a fájalmát igyekszik leplezni.

– Kérsz teát? Van itt gyümölcsös meg zöld tea, fekete és gyógytea – emel meg pár dobozt.

A fiatalember megvonja a vállát.

– Nekem mindegy, milyen teát iszom – folytatja Gyula, – nem teszek különbséget közöttük. Mézet nem használok, csak ha a teásdobozra rá van írva. Látod, tele vagyok teával. Ha száztíz évig élek, akkor is lesz teám.

Két csészét vesz elő, a forrásban levő vizet ráönti a teás filterre. A fiatalemberhez nagyon messziről jutnak el Gyula szavai. Arra gondol, hogy sosem szabadul meg az emlékektől. Újra és újra vízbe csobbanó kő lesz, míg lesz hova visszacsobbannia. Érzi, hogy fáj a vízbe csobbanás, de újra és újra csobban, és a múlt felszíne fodrozódik.

Apja leteszi elé a teát, mézet is rak az asztalra, meg kiskanalat. Aztán maga is leül.
– Elégetem a leveleket, amiket anyáddal váltottunk – bukik ki belőle.
– Nem teheted – szólal meg rémulten a fiatalember.
– Hisz nem mondanak neked semmit – mondja Gyula, mint aki jól átgondolta a lépését.
– Honnan tudhatod, mi mond nekem valamit? – csattan fel a fiatalember. – Elolvasnám őket.

– Nem akarom, hogy itt legyenek. Nem akarom, hogy a kezembe kerüljenek. Nem akarok arra emlékezni, hogy egykor... milyen jól megvoltunk. Ha csak rágondolok, felzaklat.

Az asztalra támaszkodik, rázza a csuklás. A hangja elcsuklik.

– Hagyd meg őket! Hogy egyszer majd véletlenül rájuk találhassak a fiókban – kéri Gyulát a fiatalember.

Gyula nem szól. A fiatalember mérges, amiért Gyula ráér foglalkozni a múlttal, és amikor csak teheti, a múltba réved. A műtét óta a lakásban téblábol, nyitogatja a fiókokat, és átnézi a tartalmukat. Régi villanyszámlák, előfizetések, szerződések, és persze régmúltból itt maradt levelek közt turkál. Még hogy minek őrizze. Múltam egy részét. Nem tudja, zúdítsa-e mindazt a fejére, amit gondol. Hogy elege van a sok beszédből. A visszaemlékezésekből. A feltételezéseiből. Abból is, hogy hallgatja.

– Most, hogy azt hittem, meghalok, hogy nem ébredek fel, megírtam a végrendeletemet. Tiéd az örökség. Minden. Amit a szüleim gyűjtöttek. Meg amit sikerült félreraknom.

A fiatalember megrökönyödve néz Gyula szemébe.

– Nem fogadhatom el – bukik ki a száján.

– Miért nem? – kérdezi Gyula. – Nincs rajtad kívül senkim. Akire számíthatok. Aki fontos.

A fiatalember tudja, hogy Gyula rá sem számíthat, hisz hónapok óta felé se nézett. És most megajándékozta őt valamivel, amit ő és az elődei gyűjtöttek össze szorgalmasan. Nézi a megtört férfit, aki azt hiszi, hogy visszanyerte az életerejét, és nem tudja, hogyan reagáljon a felajánlásra. Ez az ember ad neki valamit, amivel megváltoztathatja az életét. A fiatalember szíve mélyéről előkúszó hálát érez. Új életcélok lebegnek szemei előtt. Otthagyja az irodát és saját vállalkozásba kezd. A neve megvan hozzá. És megtervezi a saját hálát. Ha eljön az ideje.

Költsd magadra, költözz máshova, kirándulj, fogalmazódnak meg benne a javaslatok, de Gyula már számtalanszor kifejtette, hogy sosem szerette a mértéktelen költekezést. Mindig is a felhalmozás híve volt.

– Ezentúl gyakrabban meglátogatlak – suttozja a fiatalember, és elszégyelli magát. A hirtelen feltörő látogatási kényszer és jövőbeli tervei miatt. Torkában csomót érez. A tea gőzölgő páráján át szeme a messzi múltba és a távoli jövőbe réved. ■ ■ ■

■ **Pénzes Tímea** (Érsekújvár, 1976): költő, író, műfordító, több írói és műfordítói ösztöndíjat elnyert (pl. DAAD, Literárny Fond, Literarisches Colloquium, NKA). Nyolc saját kötete (próza, vers, dráma, útirajz) és öt fordításkötete jelent meg.